ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/21/3678

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Sirje Biin
Otsuse tegemise aeg ja koht	31.01.2022, Tallinn
Vaide esitamise aeg	01.11.2021 (inspektsioonis registreeritud 10.11.2021)
Teabevaldaja	Tallinna Vangla aadress: Linnaaru tee 5, Soodevahe küla, Rae vald, 75322 Harjumaa e-posti aadress: talv.info@just.ee
Vaide esitaja	XXX

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. XXX esitas 03.10.2021 Tallinna Vanglale teabenõude (registreeritud 06.10.2021 nr 5-18/21/25557-1), milles soovis Harju Maakohtu 08.05.2016 kohtuotsust kriminaalasjas nr 1-16-9427.
2. Tallinna Vangla vastas 08.10.2021 kirjaga nr 5-18/21/25557-2 teabenõudele: *Avaliku teabe seaduse (edaspidi AvTS) § 8 lg-e 1 kohaselt võimaldatakse juurdepääs teabele teabevaldaja poolt. Selgitame, et Teie poolt küsitud kohtuotsuse puhul on teabevaldajaks Harju Maakohus (Lubja 4,10115 Tallinn). Seega tuleb Teil oma teabenõudega kohtuotsuse ärakirja saamiseks pöörduda kohtu poole. /.../ Tulenevalt eeltoodust jätab Tallinna Vangla Teie teabenõude rahuldamata./.../*
3. XXX esitas teabevaldaja vastuse peale Andmekaitse Inspektsioonile vaide, mis on

registreeritud 10.11.2021.

4. Andmekaitse Inspektsioon taotles 22.11.2021 vaides esinevate puuduste hiljemalt 02.12.2021 kõrvaldamist - Tallinna Vangla vastusest koopia esitamist. Samuti paluti selgitusi, miks ei tutvu vaide esitaja teda huvitava kohtulahendiga internetis, millele tal on juurdepääs tulenevalt VangS §-st 31^1 .
5. Vaide esitaja kõrvaldas puudused 08.12.2021 (inspektsioonis registreeritud 21.12.2021). Inspektsioon arvestas vaide esitaja taotlusega tähtaja ennistamiseks ning võttis vaide menetlusse.
6. Andmekaitse Inspektsioon tegi 10.01.2022 Tallinna Vanglale järelepärimise, küsides: miks ei edastatud teabenõuet Harju Maakohtule või ei juhatatud teabenõudjat avalikustatud teabe juurde ja kas teabenõudja on sama kohtulahendit ka varasemalt küsinud/saanud.
7. Tallinna Vangla vastas inspektsioonile 20.01.2022.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja soovis Tallinna Vanglalt 03.10.2021 esitatud teabenõudega Harju Maakohtu 08.05.2016 kohtuotsust kriminaalasjas nr 1-16-9427. Vangla jättis teabenõude rahuldamata, kuna teabevaldajaks on Harju Maakohus, kelle poole soovitas teabenõudjal endal pöörduda.

Vaide esitaja leiab, et sellega on vangla rikkunud tema kui teabenõudja õigusi, sest AvTS § 21 kohaselt peab teabevaldaja juhul, kui ta ei valda taotletud teavet, pädeva teabevaldaja välja selgitama, edastama talle teabenõude hiljemalt viie tööpäeva jooksul, teavitades teabenõudjat teabenõude edastamisest.

Vaide esitaja taotleb inspektsioonilt: *1) kohustada vaidlusaluse haldusakti koostanud haldusorganil sooritama viivitamatult käesoleva vaide põhjuseks olevad haldusorgani poolt sooritamata jäetud, st AvTS §-s 21 sätestatud toimingud; 2) tuletada vaidlusaluse haldusakti koostanud haldusorgani ametnikule meelde, et kehtivad seadused on täitmiseks peale kinnipeetavate ka ametnikele.*

Vaide esitaja on lisanud 04.11.2021 vaide täpsustuse: *Arvestades asjaolu, et Tallinna Vangla keeldus vaide edastamisest, edastan vaide ise posti teel oma kuludega. Palun antud asjaolu fikseerida vaide menetluses hilisemate segaduste vältimiseks.*
Käesolevas täpsustuses kirjeldatud toimingu sooritamata jätmist palun menetleda Justiitsministeeriumil, seega palun säilitada vaide originaal.

Koos vaides puuduste kõrvaldamisega 08.12.2021 kirjas palub vaide esitaja lisada vaidesse (mida ta vaidega taotleb): *kohustada vaidlusaluse haldusakti koostanud haldusorganil, TV-1, hüvitada vaide ja vaide täiendavate materjalide postitamise/edastamise kulud, kandes minu kui kinnipeetava vabakasutuskontole 1,92 eurot (postmark 0,90 eurot, 2 tk + ümbrik 0,06 eurot, 2 tk – allikas vanglakauplus) kui oma õiguste eest seismiseks vaide esitamisel tehtud materiaalsed kulutused.*

Vaide esitaja selgitab, miks ta ei tutvu kohtuotsusega internetis, järgmist: möönan, et VangS § 31^1 võimaldab kinnipeetaval kasutada internetti piiratud ligipääsuga selleks kohandatud arvutites, kuid praktikas eeldab see vajaliku taotluse esitamist vanglateenistusele, vanglateenistuse poolt selle taotluse läbivaatamist, valvurit arvutiruumi saatmiseks ja avamiseks ning on tulenevalt vangla päevakorrast piiratud ajaliselt.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Teabevaldaja vastas Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele:
1. Tallinna Vangla on teadlik üldisest kohustusest, tulenevalt AvTS §-st 21 lg 1, et teabenõue tuleb edastada pädevale teabe valdajale. Kinnipeetavate puhul on kirjavahetus üldjuhul nende enda kulul (vangistusseadus § 28 lg 2). Kirjavahetus kohtutega on küll riigi kulul (vangla sisekorraeeskiri § 47), kuid kõikide asutustega, kust nad võiksid infot tahta, ei ole, mis viib omakorda selleni, et kinnipeetavad hakkavad seda olukorda ära kasutama, kui vangla nende teabenõudeid teabevaldajale edastab. Vangla poolt kinnipeetavale selgitati 08.10.2021

vastuses nr 5-18/21/25557-2 teabenõude saamise võimalusi (pöörduda kohtu poole).
2. Kuna vaide esitaja taotles kohtuotsuse väljastamist, ei juhatatud teda avalikustatud teabe juurde. Samas peame vajalikuks märkida, et 31.05.2021 on vaide esitaja andnud allkirja selle kohta, et ta on teadlik võimalusest kasutada internetipõhiseid andmebaase kohtulahendite kohta ja Riigi Teataja veebilehekülge.
3. Vaide esitaja ei ole Tallinna Vanglalt soovitud kohtulahendit (18.11.2016 otsus nr 1-16-9427) varem küsinud/ saanud. Harju Maakohtus kinnitas, et vaide esitaja on küsitud kohtuotsuse kätte saanud 08.11.2016.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Avaliku teabe seaduse eesmärk on tagada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele avalikkuse ja igaühe juurdepääsu võimalus, lähtudes demokraatliku ja sotsiaalse õigusriigi ning avatud ühiskonna põhimõtetest, ning luua võimalused avalikkuse kontrolliks avalike ülesannete täitmise üle (AvTS § 1).
2. Avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites (AvTS § 3 lg 1). Seega saab teabenõude korras küsida koopiaid olemasolevatest dokumentidest ja väljavõtteid andmebaasidest.
3. Teabevaldajad on kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras (AvTS § 4 lg 1).
4. Teabevaldajaks on riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutus (AvTS § 5 lõike 1 p 1). Tallinna Vangla on Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus, seega teabevaldaja AvTS-i mõttes.
5. Teabenõue loetakse teabenõude saanud teabevaldaja poolt täidetuks, kui: 1) teave on teabenõudjale edastatud seaduses sätestatud viisil; 2) teabenõue on edastatud vastavalt kuuluvusele ja sellest on teabenõudjale teatatud; 3) teabenõudjale on selgitatud võimalust tutvuda avalikustatud teabega (AvTS § 20).
6. Kui teabevaldaja ei valda taotletud teavet, selgitab ta välja pädeva teabevaldaja ja edastab talle teabenõude viivituseta, kuid mitte hiljem kui viie tööpäeva jooksul, teatades sellest samal ajal teabenõudjale (AvTS § 21 lg 1).
7. Inspektsiooni pädevuses on teabevaldajate üle riikliku ja haldusjärelevalve teostamine teabenõuete täitmise üle (AvTS § 45 lg 1).
8. Vaide esitaja soovis teabenõudega saada kohtuotsust. Vangla jättis teabenõude rahuldamata ning soovitas pöörduda teabevaldaja ehk Harju Maakohtu poole. Vaide esitaja ei ole rahul sellega, et vangla ei täitnud AvTS §-s 21 lõikes 1 teabevaldajale pandud kohustuse ise teabenõue edastada. Seega on vaide esemeks teabenõude mittenõuetekohane menetlemine (AvTS § 51 lg 1 p 4).
9. Vaide esitaja on vaiet täiendanud nõudega hüvitada talle vaide esitamise postikulud. Selgitan, et Andmekaitse Inspektsioon ei lahenda moraalse ega materiaalse kahju hüvitamise nõudeid, mistõttu see kulude hüvitamise nõue ei ole ka vaide esemeks. Kinnipeetavate kirjavahetust reguleerib vangistusseaduse § 28. Selle teise lõike kohaselt toimub kirjavahetus ja telefoni kasutamine kinnipeetava kulul. Kui Teie kirjavahetust on põhjendamatult piiratud, saate seda vaidlustada vanglas või Justiitsministeeriumis.
10. Praegusel juhul ei ole vangla teabenõuet AvTS § 20 kohaselt täitnud: ta ei ole teabenõudjale teavet edastanud (sest ei ole teabevaldajaks); ei ole teabenõuet vastavalt kuuluvusele edastanud ega ka teabenõudjat avalikustatud teabe juurde juhatanud (mõlemal juhul oleks teabenõue loetud täidetuks).
11. Sellele vaatamata ei ole teabenõudjalt võetud võimalust teavet saada - vangla on selgitanud, kes on teabevaldaja; Andmekaitse Inspektsioon on juhatanud, kus on kohtuotsus avalikustatult kinnipeetavale kättesaadav. See, et vaide esitaja saab kohtuotsustega internetis tutvuda, on talle ka juba enne teada. Seda kinnitab vaide esitaja oma pöördumises ning vangla märgib, et *31.05.2021 on vaide esitaja andnud allkirja selle kohta, et ta on teadlik võimalusest kasutada internetipõhiseid andmebaase kohtulahendite kohta ja Riigi*

Teataja veebilehekülge. Vangla on ka märkinud, et teabevaldaja saatis kohtuotsuse teabenõudjale juba 08.11.2016.

12. Seega, kui vaide esitaja soovis tutvuda kohtuotsusega, oleks ta selle juba ammu kätte saanud, kasutades interneti otsingut kohtulahendite registrist. See, et interneti kasutamiseks peab taotluse esitama ning vangla järgib oma protseduure, ei ole teabe saamiseks (kui seda tõesti tahetakse) takistuseks. Kinnipeetav peab tema seisundist tulenevate piirangutega arvestama.
13. Avalikule teabele ligipääsu võimaldamine on avaliku seaduse eesmärk ning inspektsioon saab kontrollida, kuidas teabevaldajad täidavad avalikke ülesandeid. Inspektsioon lähtub järelevalves haldusmenetluse põhimetest. Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 3 lg 2 sätestab, et halduse õigusakt ja toiming peab olema kohane, vajalik ning proportsionaalne seatud eesmärgi suhtes. HMS § 5 lõike 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele.
14. Leian, et olukorras, kus vaide esitaja teab, kes on teabevaldaja ning kust leida kohtuotsused, ei ole proportsionaalne ega eesmärgipärane teha vanglale ettekirjutust teabenõude edastamiseks. Tõsi, vangla ei teinud toiminguid, mis lubaks teabenõude AvTS § 20 kohaselt täidetuks lugeda, kuid inspektsioon juhatas vaide esitaja (vangla asemel) avalikustatud teabe juurde. Kuna vangla on varasemalt (31.05.2021) vaide esitajat teavitanud õigusest kohtulahendeid internetist otsida ning ka Andmekaitse Inspektsioon juhatas teda Riigi Teatajas avaldatud kohtulahendite registri juurde, siis oleks ettekirjutuse tegemine vanglale veelkord vaide esitajat avalikustatud teabe juurde juhatada ebaproportsionaalne ning ei anna mingit uut tulemust. Teabenõudja ei saa nõuda, et tema teabenõue tingimata edastataks. Teabenõue on täidetud ka siis, kui küsija juhatatakse avalikustatud teabe juurde (mis on enamasti kiireim ja odavaim teabe saamise viis). **Eeltoodu tõttu jätan vaide rahuldamata.**
15. Juhin siiski Tallinna Vangla kui teabevaldaja tähelepanu sellele, et teabenõude täitmisel tuleb järgida AvTS-i nõudeid ning teabenõude täitmisest saab keelduda üksnes AvTS §-s 23 sätestatud alustel. Teabevaldajal ei ole alust eeldada, et tema tegemata töö (käesoleval juhul avalikustatud teabe juurde juhatamise) teeb ära järelevalveasutus.
16. Koos vaideotsusega edastada vaide esitajale tema palvel koopia vaidest, täiendustest ja taotlustest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Sirje Biin
jurist
peadirektori volitusel